

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Oběhová soustava kroužkovců a členovců

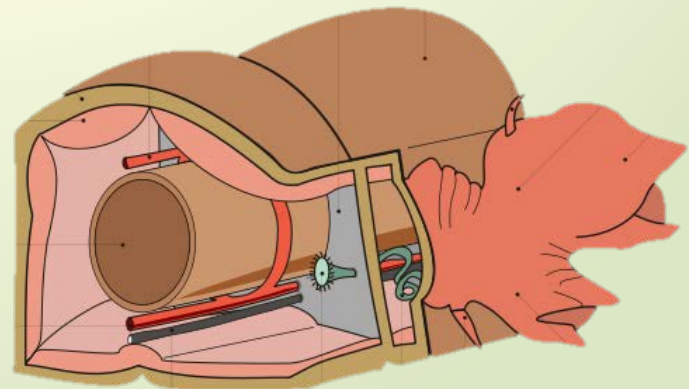
Tematická oblast	Biologie - biologie živočichů
Datum vytvoření	12. 10. 2012
Ročník	3. ročník čtyřletého G a 7. ročník osmiletého G
Stručný obsah	Prezentace je určena k doplnění a procvičení oběhové soustavy kroužkovců a měkkýšů.
Způsob využití	Postupně procházíme listy prezentace . Úkoly pro samostatné procvičení jsou na stranách 12 až 14.
Autor	RNDr. Ilona Houšková
Kód	VY_32_INOVACE_33_BHOU19

Kroužkovci

- Cévní soustava je uzavřená.
- Srdce není vyvinuto, jeho funkci přebírá hřbetní tepna.

Mnohoštětinatci

- Hlavními cévami jsou hřbetní tepna a podstřevní žíla.

Obr. 1

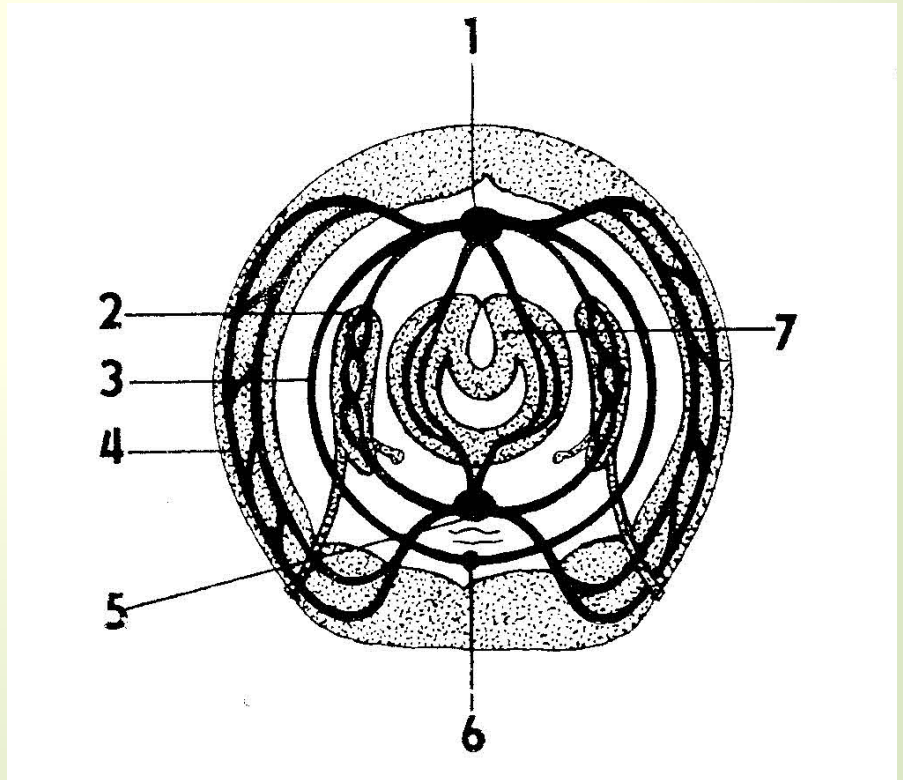
Máloštětinatci

- Hlavními cévami jsou opět hřbetní tepna a podstřevní žíla.
- Navíc je vyvinuta ještě žíla pod břišní nervovou páskou.
- Funkci tepen konají u všech kroužkovců také okolostřevní a polokruhovitě cévy (spojují v každém tělním článku cévu hřbetní a podstřevní).
- V hřbetní tepně se pohybuje krev směrem od zadního konce k hlavovému.

Cévní soustava žížaly

- Příčný řez cévní soustavou

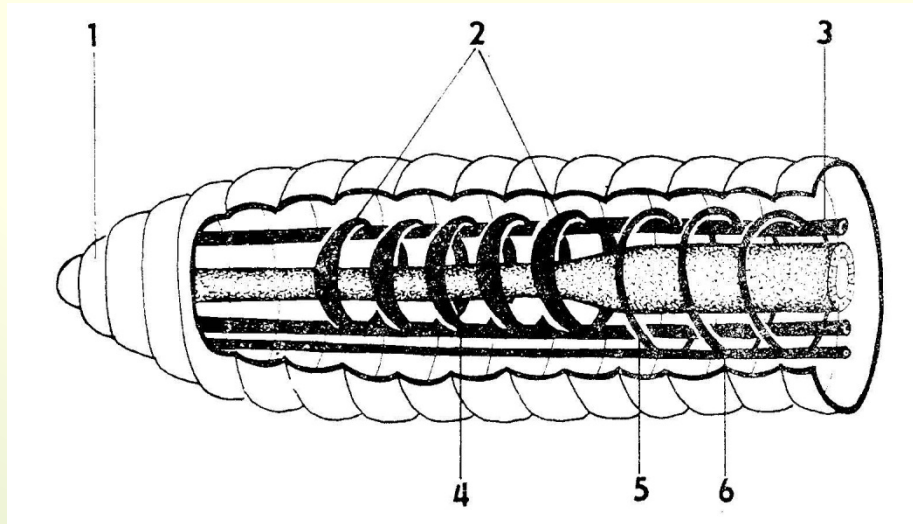
1. hřbetní céva
2. nefridium
3. segmentální céva
4. céva v podkožním svalovém vaku
5. břišní céva
6. podnervová céva
7. střevo

Obr. 2

Cévní soustava žížaly

- Na obrázku je přední část těla

Obr. 3

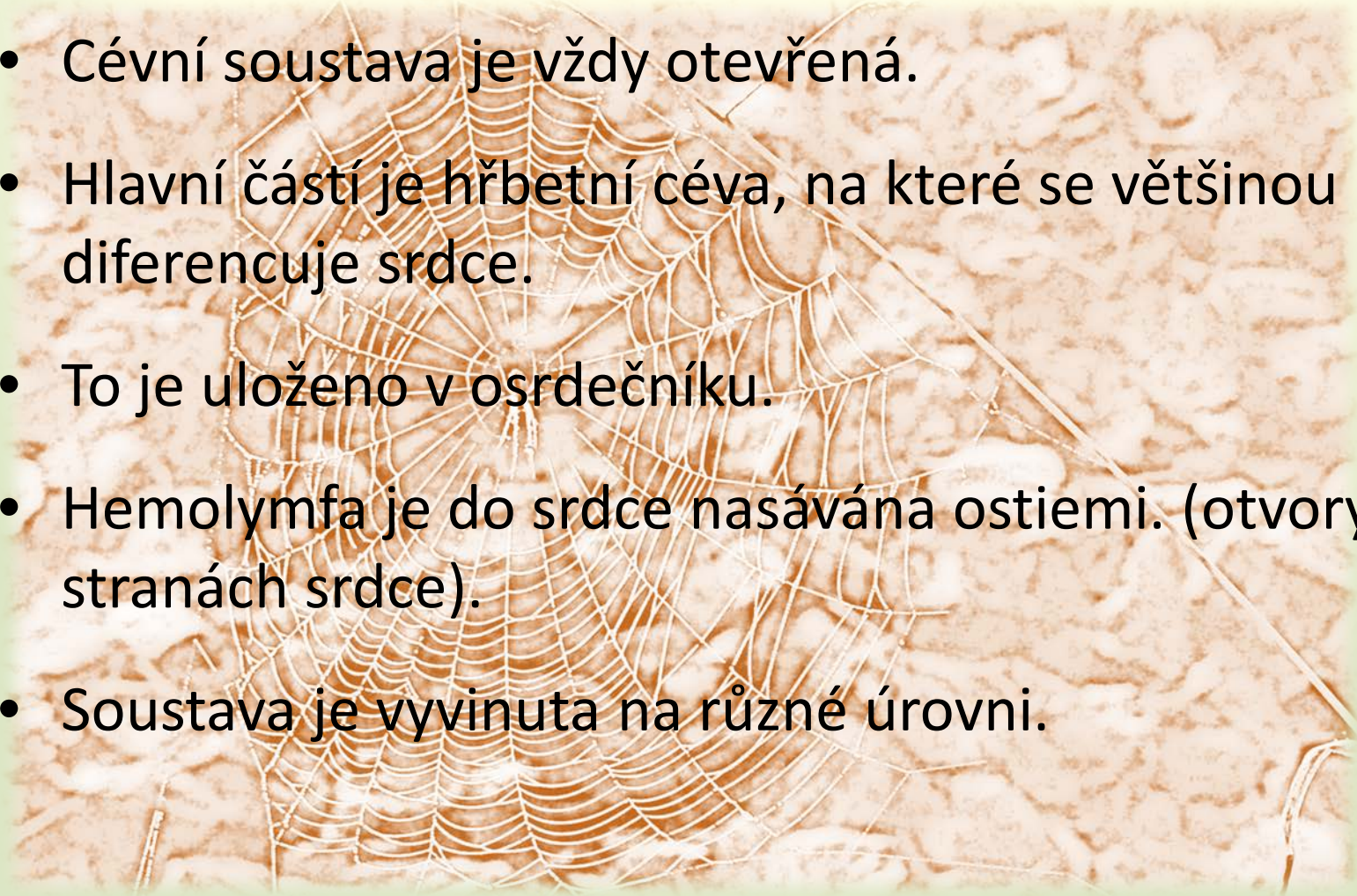
1. první článek	4. nestažitelná břišní céva
2. pět tepajících spojek	5. segmentální céva
3. tepající hřbetní tepna	6. podnervová céva

Krev kroužkovců

- Krev má u mnohoštětinatců barvu narůžovělou.
- U některých druhů je smaragdově zelená - barvivo chlorocruorin.
- U máloštětinatců má barvu červenou, krev obsahuje hemoglobin.
- Cévní systém se bohatě větví v síti podkožních vlásečnic (dýchání celým tělem).

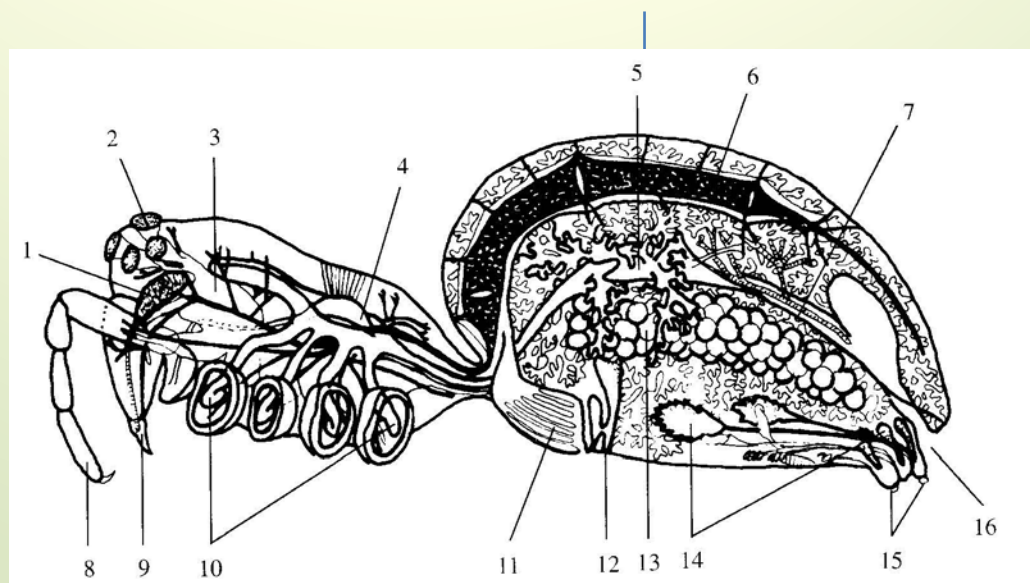
ČLENOVCI

- Cévní soustava je vždy otevřená.
- Hlavní částí je hřbetní céva, na které se většinou diferencuje srdce.
- To je uloženo v osrdečníku.
- Hemolymfa je do srdce nasávána ostiemi. (otvory po stranách srdce).
- Soustava je vyvinuta na různé úrovni.

Klepítkatci

- Srdce se nachází na hřbetní straně zadečku.
- Hemolymfa obsahuje hemocyanin a velké množství bílých krvinek.
- Srdce s ostiemi – na obrázku č.6.

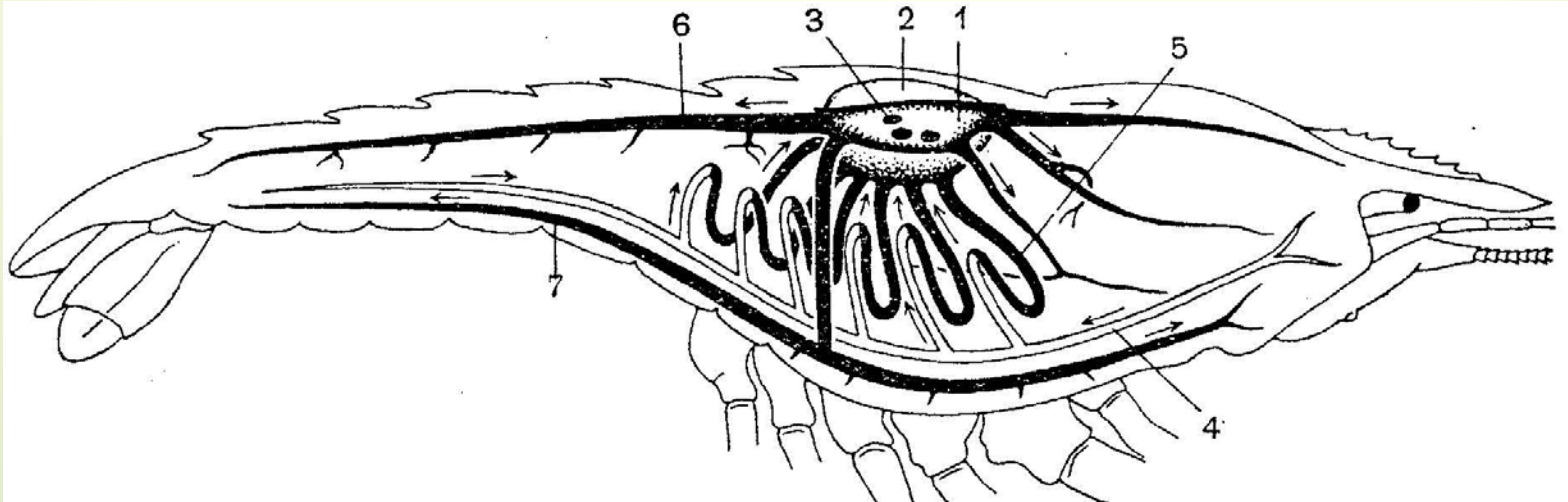

Obr. 4

Korýši

- U nejjednodušších korýšů není cévní soustava vyvinuta.
- U perlooček je vyvinuto pouze srdce.
- Ostatní mají cévní soustavu složitější.
- U nižších korýšů je hemolymfa načervenalá (obsahuje hemoglobin).
- Vyšší korýši (desetinožci) mají hemolymfu namodralou (obsahuje hemocyanin).

Oběhová soustava raka

1. srdce	2. osrdečník
3. ostie	4. krev odkysličená
5. krev okysličená (v žábrech)	
6. hřbetní céva	
7. céva břišní (šipky ukazují směr proudící krve)	

Obr. 5

Vzdušnicovci - hmyz

- Funkci srdce plní hřbetní céva, uložená na hřbetní straně zadečku.
- Pulzaci zajišťují vně napojené křídlaté svaly.
- Hemolymfa je do srdce nasávána ostiemi - zvětšení objemu „srdce“.
- Zmenšením objemu hřbetní cévy je hemolymfa posouvána vpřed.
- Umožňuje rozvod živin, hormonů a odvod odpadních látek.

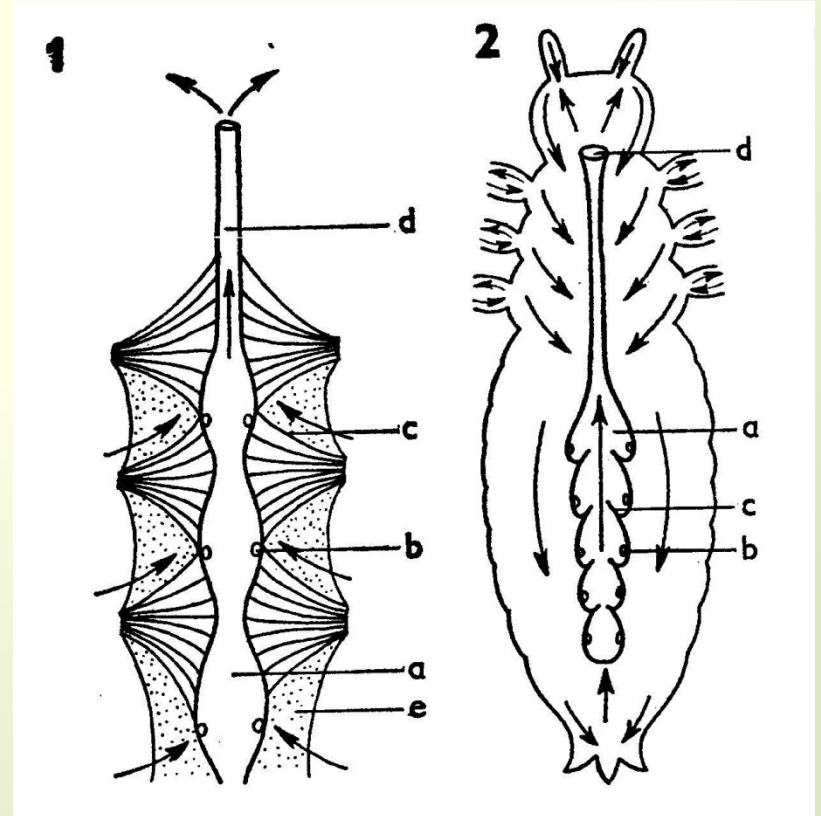
Vzdušnicovci - hmyz

1. Srdce hmyzu

- a) srdce
- b) ostie
- c) křídlaté srdeční svaly
- d) hlavová tepna
- e) srdečník

2. Oběh hemolymfy

- a) srdce
- b) ostie
- c) chlopně
- d) nálevkovitý otvor u mozkové uzliny

Obr. 6

Řešte úkol

Úkol:

- Uved'te základní charakteristiku oběhové soustavy členovců.

Řešení:

- Cévní soustava je vždy otevřená.
- Hlavní částí je hřbetní céva, na které se většinou diferencuje srdce.
- To je uloženo v osrdečníku.
- Hemolymfa je do srdce nasávána ostiemi (otvory po stranách srdce). Soustava je vyvinuta na různé úrovni.

Řešte úkol

Úkol:

- Uved'te základní charakteristiku oběhové soustavy klepítkatců.

Řešení:

- Srdce se nachází na hřbetní straně zadečku.
- Hemolymfa obsahuje hemocyanin a velké množství bílých krvinek.

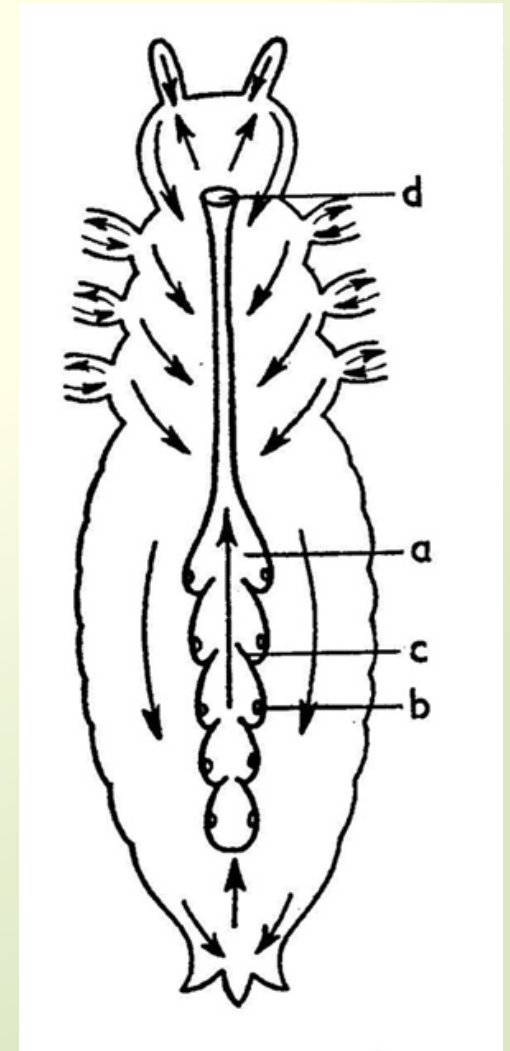
Řešte úkol

Úkol:

Popište oběh hemolymfy u hmyzu.

Řešení:

- a) srdce
- b) ostie
- c) chlopně
- d) nálevkovitý otvor u mozkové uzliny

Informační zdroje

JELÍNEK, Jan; ZICHÁČEK, Vladimír. *Biologie pro gymnázia*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2007, ISBN 978-80-7182-213-4.

KUBIŠTOVÁ, Iva; JŮVOVÁ, Alena. *Přehled zoologie*. Brno: Paido, 1984, ISBN 80-901737-4-8.

ALTMANN, Antonín; KUBÍKOVÁ, Marie, *Biologický náčrtník – zoologie*. Praha: SPN, 1971.

Obr. 1: HILLEWAERT, Hans. <http://cs.wikipedia.org> [online]. [cit. 1.10.2012]. Dostupný podle licence Creative commons na WWW:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Polychaeta_anatomy_cs.svg>.

Obr.2, 3, 6: převzato z ALTMANN, Antonín; LIŠKOVÁ, Eva. *Praktikum ze zoologie*. Praha: SPN, 1979, ISBN 14-585-79.

Obr. 4: převzato z JELÍNEK, Jan; ZICHÁČEK, Vladimír. *Biologie pro gymnázia*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2007, ISBN 978-80-7182-213-4.

Obr. 5: převzato z MACEK, Jan; NOVOTNÁ, Antonie. *Obecná biologie*. Praha: SPN, 1965, ISBN 15-517-65.